

NAKÖPIIRISSÄ — I SYNFALTET

RISTO SÄNKIAHO

TASAVALLAN PRESIDENTIN VALITSIJAMIESTEN VAALIT V. 1968

Tammikuun 15. ja 16. päivänä suoritettiin maassamme valitsijamiesvaalit, joiden tulokset olivat yllätykselliset tavallisesti staattisista vaaleistamme poiketen. Jo vuoden 1966 eduskuntavaaleissa oli totuttu huomattaviin muutoksiin puolueiden kannatuksessa, mutta vuoden 1968 vaaleissa nämä ylittivät moninkertaisesti entiset.

Taulukossa esitetyt vaalien tulokset olivat siinäkin suhteessa yllättävät, että nytkin kaikki vaaleihin osallistuneet puolueet ilmoittivat voittaneensa tai ainakin saavuttaneensa tavoitteet.

TAULUKKO 1. Vuoden 1968 valitsijamiesvaalien tulokset vaaliliitoittain ja puolueittain

Vaaliliitto/puolue	Äänet	%	Paikat	
Kekkosen vl.	1 152 639	56.5	183	
Virkkusen vl.	438 801	21.5	60	
Vennamon vl.	231 382	11.3	33	
LKP:n vl.	102 831	5.0	9	
RKP:n vl.	112 947	5.5	15	
Yhteensä	2 038 600	99.8	300	
			%	Vlm.
Kok	432 010	21.2	13.8	59
Kes	421 180	20.7	21.2	66
Skdl	345 600	17.01	21.2	57
Sdp	315 050	15.5	27.2	54
Smp	231 278	11.3	1.0	33
Rkp	114 964	5.6	6.0	15
Lkp	102 831	5.0	6.5	9
Tpsl	46 832	2.3	2.6	6
Muut	28 855	1.4	0.5	1
Yhteensä	2 038 600	100.0	100.0	300

Äänestysprosentti oli 69.9. Valitsijamiespaikat jakautuivat eri ehdokkaiden kesken seuraavasti: Kekkonen 201, Virkkunen 66 ja Vennamo 33.

Vaalien tuloksia tarkasteltaessa kiintyy suurin huomio tapahtuneisiin suuriin muutoksiin puolueiden välisissä voimasuhteissa, mistä on jo nyt saata-vissa joitakin alustavia tutkimustuloksia.

Kekkonen vaaliliiton puolueiden huomattavat menetykset vuoden 1966 vaaleista johtunevat suurimmalta osin Sdp:n kannatuksen suuresta laskusta ja toisaalta alemmasta äänestysaktiivisuudesta. Keskustapuolue oli selvimmin suuren vaaliliiton takana, kun taas vasemmisto ja erityisesti sosialidemokraatit eivät olleet yhtä varauksettomasti sitä kannattamassa. Tässäkin on näkyvissä poliittisen kentän raskasliikkeisyys, sillä puolueiden johtajien oli helpomapaa muuttaa kantaansa kuin kannattajajoukkojen.

Vennamon vaalivoitto oli Kekkonen vaaliliiton tappioiden seuraus, sillä Vennamo pystyi saamaan taakseen entisiä suuren vaaliliiton puolueita äänestäneitä paljon enemmän kuin Virkkunen, joka sai kannattajia lähinnä Lkp:ltä koko maassa ja Sdp:ltä lähinnä maan eteläosissa. Virkkusen voitto perustui suurelta osin myös äänestysprosentin pienentymiseen, mikä kohtasi voimakaimmin suuren vaaliliiton puolueita ja näistäkin lähinnä sosialidemokraatteja ja Skdl:ää, joiden muulloin sangen aktiivisesti äänestävä kannattajajoukko oli nyt heikosti aktivoitavissa puolueitten hallituksessaolon ja huonon taloudellisen tilan vuoksi.

Puolueiden voimasuhteita tarkasteltaessa voidaan sanoa, että äänestysaktiivisuuden aleneminen pienensi Sdp:n, Skdl:n ja Lkp:n kannatusta. Kokoomus hyötyi tästä vastaavasti, koska se sai nyt suhteellisesti vähemmän kasvaneella absoluuttisella äänimäärällään huomattavasti suuremman prosenttisen osuuden kuin vuoden 1966 vaaleissa. Kokoomus oli Rkp:n lisäksi ainut puolue, joka sai äänestäjensä liikkeelle näissä vaaleissa.

Kokoomus sai äänestäjiä Lkp:ltä, ja myös sen Sdp:lle lainaamat »suoraselkäisyysäänestäjät» palasivat jälleen kokoomuksen taakse. Smp sai uudet äänestäjensä lähinnä vasemmistosta. Eniten ääniä Vennamolle joutuivat luovuttamaan Sdp sekä myös Skdl, joka oli edellisissä vaaleissa oppositiopolitiikallaan vedonnut äänestäjiinsä, mutta uudessa tilanteessa nämä tyytymättömät ainekset siirtyivät äänestämään nykyistä oppositiota.

Näissäkin vaaleissa kävi selväksi Lkp:n asema välikulkupuolueena, joka joutui nytkin luovuttamaan äänestäjiä muille. Lkp:n kannatus korreloi vähiten puolueen vuoden 1966 kannatukseen, mikä osoittaa, että sillä ei ole suurta staattista kannattajajoukkoa.

Vaikka Kekkonen valittiinkin selvällä enemmistöllä presidentiksi, ovat näiden vaalien kuten vuoden 1964 kunnallisvaalien ja vuoden 1966 eduskuntavaalien tulokset omiaan tukemaan väitteitä melko suuren ns. K-linjaa vastustavan mielipiteen olemassaolosta, sillä näissä kaikissa vaaleissa ovat K-lin-

jaa vastustaneet puolueet voittaneet selvimmin. Äänestäjät ovat perinteestään huolimatta voineet siirtyä kannattamaan aina kulloinkin ns. K-linjaa vastustavia puolueita.

PARLAMENTTIENVALISEN LIITON DOKUMENTAATIOKESKUS

Parlamenttienvälisen liiton Genèvessä sijaitsevan toimiston yhteyteen perustettiin vuonna 1965 dokumentaatiokeskus (International Centre for Parliamentary Documentation — Centre International de la Documentation Parlementaire), jonka tehtävänä on koota liiton jäsenmaiden kansanedustuslaitoksia koskevaa kirjallista aineistoa. Tällaista aineistoa ovat lähinnä kansanedustuslaitosten rakennetta, tehtäviä ja työmuotoja koskevat lakitekstit sekä viralliset vaalitulokset. Keskuksen yhteydessä toimivaan kirjastoon pyritään lisäksi kokoamaan liiton jäsenmaiden kansanedustuslaitoksia sekä näiden maiden vaalijärjestelmiä ja vaaleja koskevaa kirjallisuutta.

Dokumentaatiokeskuksen ja kirjaston kokoelmat ovat avoinna kaikille. Tietoja ja selvityksiä saadakseen ei kenenkään kuitenkaan tarvitse matkustaa Genèveen; keskus pyrkii mahdollisuuksiensa mukaan vastaamaan sille lähetettyihin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Keskuksen toimintamuotoihin kuuluu edelleen koottuun aineistoon perustuvien julkaisujen ja julkaisusarjojen toimittaminen sekä kansanedustuslaitosten asemaan ja toimintaan liittyviä kysymyksiä käsittelevien kansainvälisten konferenssien ja symposiumien järjestäminen.

Dokumentaatiokeskuksen toiminta ei näin lyhyessä ajassa luonnollisesti-kaan ole ehtinyt päästä kunnolla vauhtiin. Toimintamuotojen kehittämistä ovat lisäksi jarruttaneet eräät vaikeudet. Aineiston kokoaminen ja ajan tasalla pitäminen on kokonaan eri maiden nimeämien kansallisten avustajien varassa. Viime vuoden elokuuhun mennessä oli Parlamenttienvälisen liiton 64:stä jäsenmaasta kuitenkin vain 40 nimennyt kansallisen avustajan, eikä kaikkien näidenkään avustajien toiminta liene ollut kovin tehokasta. Pahin vaikeus on kuitenkin se, ettei keskus ole saanut käyttöönsä varoja siinä määrin kuin toiminnan kehittäminen vaatisi. Niinpä sen henkilökunta on pysynyt varsin vähälukuisena ja toistaiseksi tuskin voinee esim. laatia perusteellisia vastauksia sellaisiin sille lähetettyihin tiedusteluihin, jotka koskevat laajoja ja monitahoisia ongelmia.

Yhtä ja toista on keskus kuitenkin jo ehtinyt saada aikaan julkaisu- toiminnan ja kansainvälisen ajatustenvaihdon edistämisen alalla. Jo syksyllä 1965 järjestettiin Genèveässä kansainvälinen symposiumi, jossa pohdittiin kansanedustuslaitosten tämän hetken ongelmia. Siinä esitetyt alustukset ja käy-

tetyt puheenvuorot on koottu 250-sivuiseksi monisteeksi »Present-Day Problems of Parliament». Alustukset ja yhteenveto keskusteluista on julkaistu myös Parlamenttienvälisen liiton tiedotuslehden (Inter-Parliamentary Bulletin—Bulletin Interparlementaire) vuoden 1966 ensimmäisessä numerossa. Kuluvan vuoden joulukuussa on tarkoitus järjestää toinen symposiumi, joka käsittelee joukkotiedotusvälineiden ja kansanedustuslaitosten välisiä suhteita.

Julkaisuista mainittakoon viime vuonna aloitettu englannin- ja ranskankielinen sarja, jossa vuosittain luodaan katsaus eri maissa toimeenpantuihin parlamenttivaaleihin ja niiden tuloksiin (»Chronicle of Parliamentary Elections») sekä kirjanen »The Role of Parliament in the Elaboration and Control of Economic Development Plans» (myös ranskankielisenä), johon on koottu Parlamenttienvälisen liiton piirissä aiheesta käyty keskustelut. Liiton vuonna 1961 julkaisemasta vertailevasta katsauksesta »Parliaments» (ranskankielisenä nimellä »Parlements») on toimitettu uusi tarkistettu painos, ja tarkoituksena on vastaisuudessaakin pysyttää sen teksti ajan tasalla uusien painoksien. Useita muitakin julkaisuja koskevia suunnitelmia on laadittu, mutta näiden suunnitelmien toteutuminen, kuten keskuksen toiminnan laajentaminen ja tehostaminen yleensäkin, on viime kädessä riippuvainen rahoituskysymyksen järjestymisestä. Mikäli keskus saa riittävästi varoja käyttöönsä, siitä saattaa tulevaisuudessa kehittyä laitos, joka tehokkaasti kykenee palvelemaan sen alaan kuuluvista kysymyksistä kiinnostuneita tutkijoita.

Rauno Lehtinen

DEN ANDRA NORDISKA KONFERENSEN I STATSVETENSKAP ARRANGERAS 19—23 AUGUSTI 1968

i Finlands Kooperativa Handelsinstitutet i Jollas i omedelbar närhet av Helsingfors.

Konferensdeltagarna betalar själva sina resor och sitt upphålle. För deltagarna har reserverats logi i Jollas, (två personers rum), men avsikten är att också bereda möjligheter till logi i Helsingfors för dem som vill stanna inne i staden. Bussresan från Helsingfors till Jollas tar ungefär 20 minuter i anspråk, och speciell busstransport kommer att ordnas. Login i Jollas kommer högst att kosta 30 mk. Utöver detta skall en anmälningsavgift på 15 mk att uppbäras av deltagarna.

Konferensens egentliga program inleds med konferensens öppnande, måndagen den 19 augusti kl. 13.30. Deltagarna kan anlända på förmiddagen och

kommer att bjudas på lunch före öppningen. Avslutningsdagen, torsdagen den 22 augusti, får deltagarna frukost på konferensplatsen och transporteras med buss tillbaks till Helsingfors kl. 11.00.

Det detaljerade konferensprogrammet och anmälningsformulären kommer att sändas till statsvetenskapliga instituten vid de nordiska universiteten och på begäran också till enskilda forskare.

Konferensens arbetsformer kommer att vara plenarföredrag och arbete i arbetsgrupper. Vid ett samnordiskt möte i Stockholm den 28 oktober 1967 beslöts det att plenarföredragen hållas om följande ämnen av följande personer:

Statslära och sociologi	— Erik Allardt
Samhällsplanering	— Knut Dahl Jacobsen
Analys av beslutsprocesser	— Björn Molin
Statsvetenskap och internationell politik	— Erling Bjøl

För arbetsgrupperna har följande ämnen och följande ordförande planerats:

1. Rekrytering av eliter	— ordf. Mogens Pedersen
2. Experternas andel i den offentliga förvaltningen	— ordf. Knut Dahl Jacobsen
3. Intressegrupper och partier	— ordf. Olof Ruin
4. Internationell politik	— ordf. Klaus Törnudd
5. Forskarutbildningen	— ordf. Nils Elvander

I arbetsgrupperna kommer det att hållas på förhand förberedda inledningsanförande om respektive ämnen och diskussionen förs på basen av dessa anföranden. Inledningsanförandena kan vara antingen duplicerade föredrag eller kortare rapporter om något forskningsprojekt under arbete med anknytning till gruppämnet. I anmälningsformuläret kommer vi att be om svar på frågan i vilken arbetsgrupp deltagaren vill arbeta och huruvida han är villig att hålla föredrag eller framlägga en forskningsrapport.

Anmälning till arbetsgrupperna kan ske direkt till den adress som nämns nedan för övriga förfrågningar, och anmälningen sker i samband med anmälningen till själva konferensen. Dessutom är det att rekommendera, att de personer som vill hålla föredrag eller framlägga rapporter tar direkt kontakt med ordförandena för arbetsgrupperna, för att de på förhand är medvetna om gruppens sammansättning och föredragens eller rapporternas karaktär. På detta sätt kan ordföranden också få en möjlighet att närmare definiera och specificera det område på vilket diskussionen kommer att föras samt att skapa arbetsfördelning mellan de aktiva gruppdeltagarna.

Trots att ämnena för såväl plenarföredragen som för arbetsgrupperna kan förefalla något splittrade, är det skäl att redan i detta skede fästa uppmärksamhet vid två centrala teman, som är gemensamma för dem och som vi också önskar att skall tas i betraktande i anföranden och rapporter. Det första av dem är statsvetenskapens ställning och roll i fråga om analysen av beslutsprocessen i samhället och dess möjligheter att inverka på beslutsprocessen såväl generellt som i jämförelse med några andra delområden inom socialvetenskapen. Det andra centrala temat berör just studiet av beslutsprocesserna vid forskning av politik på olika plan (på det nationella och regionala såväl som på det politiska och administrativa planet).

De teman som ovan anförts hör på ett naturligt sätt ihop, för det första på grund av att en av de centrala frågorna i studiet av beslutsprocesser naturligtvis är bruket av vetenskapliga rön och experter (inklusive forskarna i statsvetenskap) vid fattandet av beslut. För det andra är politologins praktiska betydelse och dess ställning i samhället i hög grad beroende av i vilken utsträckning dess analyser eller vetenskapsmännen själva som experter verkligen används i beslutsprocessen.

Avsikten är dock inte att binda föredrag eller rapporter till ovannämnda teman utan endast att framställa ett önskemål om att dessa frågor skulle betonas.

Såsom ovan redan nämnts skall det slutliga programmet och anmälningsformulär inom kort sändas till de nordiska statsvetenskapliga institutionerna och på begäran till enskilda forskare.

Som konferensens sekreterare fungerar pol.kand. Ulf Sundqvist. Förfrågningar angående konferensen kan sändas till honom under adress:

Pol.kand. Ulf Sundqvist,
Institutionen för allmän statslära,
Porthania, Regeringsgatan 11—13,
Helsingfors 10.